

Izvirni znanstveni članek
UDK 346.546(497.4):061.1EU

Vezanost nacionalnega sodišča na odločbe Evropske komisije in urada za varstvo konkurence*

MAG. MARTINA SEVER,
višja pravosodna svetovalka na
gospodarskem oddelku Višjega sodišča
v Ljubljani

1. Uvod

Institut vezanosti nacionalnega sodišča na odločbe Evropske komisije in nacionalnega urada za varstvo konkurence je posledica vzporednih pristojnosti za uporabo pravil antitrusta, to je pravil o prepovedi omejevalnih sporazumov (81. člen PES in 6. člen ZPOmK-1) in o prepovedi zlorabe prevladujočega položaja (82. člen PES in 9. člen ZPOmK-1). Pravila antitrusta namreč uporablja tako izvršilna veja oblasti v okviru svoje nadzorne funkcije kot tudi sodna veja oblasti pri izvrševanju sodne funkcije.

V funkciji *izvršilne veje oblasti* pravila antitrusta uporabljajo tako Evropska komisija kot tudi nacionalni uradi, pristojni za konkurenco. Evropska komisija zagotavlja spoštovanje pravil 81. in 82. člena PES, torej skupnostnega antitrusta,¹ medtem ko nacionalni uradi, pristojni za konkurenco, skrbijo za spoštovanje tako pravil skupnostnega antitrusta kot tudi pravil nacionalnega antitrusta.² Tako Evropska komisija kot nacionalni organ, pristojen za konkurenco, neko protikonkurenčno ravnanje obravnavata kot *organa izvršilne oblasti* z obsežnimi preiskovalnimi pooblastili in po izvedenem postopku izdata za naslovnika zavezujočo odločbo, s katero ugotovita kršitev pravil antitrusta in naslovniku izrečeta ustrezno sankcijo. V tem primeru Evropska komisija in nacionalni uradi, pristojni za konkurenco, kot organi izvršilne veje oblasti po uradni dolžnosti skrbijo za uveljavitev pravil antitrusta, zato v tem smislu govorimo o *javnopravni uveljavitvi pravil antitrusta*.

* Članek izraža osebna stališča avtorice, in ne institucije, pri kateri je zaposlena.

¹ 85. člen Pogodbe o Evropski skupnosti (v nadaljevanju: PES).

² 3. člen Uredbe Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 in 82 Pogodbe, OJ L 1/1, stran 205 (v nadaljevanju: Uredba 1/2003).

Na drugi strani pa lahko pride tudi do *zasebnopravnega uveljavljanja pravil antitrusta*. V tem primeru pravil antitrusta ne uveljavlja izvršilna veja oblasti, temveč neposredno posameznik, ki v postopku pred *nacionalnim sodiščem* zahteva odpravo negativnih posledic kršitve pravil antitrusta.³ Tako se lahko posameznik v pravdi pred nacionalnim sodiščem sklicuje na določbo 81. člena PES oziroma 6. člena ZPOmK-1 in zahteva ugotovitev ničnosti pogodbe ali pogodbenega določila, z istim argumentom pa se lahko tudi brani pred zahtevkom nasprotnne stranke na plačilo po pogodbi. Prav tako lahko posameznik pred nacionalnim sodiščem uveljavlja kršitev prepovedi zlorabe prevladujočega položaja iz 82. člena PES oziroma 9. člena ZPOmK-1 in zahteva povrnitev škode, ki mu je zaradi takšnega ravnanja nastala. V vseh teh primerih kršitev pravil antitrusta uveljavlja posameznik v razmerju do drugega posameznika in zato v tem smislu govorimo o zasebnopravnem uveljavljanju pravil antitrusta. Kot rečeno, to poteka v pravdi pred nacionalnim sodišči.

Iz povedanega izhaja, da je aktivnost izvršilne veje oblasti usmerjena k ugotavljanju in javnopravnemu sankcioniranju kršitev pravil antitrusta, medtem ko se aktivnost posameznika v postopku pred nacionalnim sodiščem usmerja v odpravljanje negativnih posledic, ki jih te kršitve povzročijo v njegovi premoženjski sferi. Vprašanje kršitve pravil antitrusta je zato vselej predhodno vprašanje odpravljanja negativnih posledic teh kršitev, zato je javnopravno uveljavljanje pravil antitrusta lahko vselej v pomoč zasebnopravnemu uveljavljanju teh istih pravil. Vprašanje vezanosti nacionalnih sodišč na odločbe Evropske komisije in nacionalnega urada, pristojnega za konkurenco, pa je dejansko vprašanje razmerja med javnopravnim in zasebnopravnim uveljavljanjem pravil antitrusta.

Vprašanje vezanosti nacionalnega sodišča na odločbe Evropske komisije in nacionalnega urada, pristojnega za konkurenco, v pozitivni zakonodaji ni enoten institut. Predvsem velja poudariti, da je vprašanje vezanosti nacionalnega sodišča na odločbe Evropske komisije urejeno v skupnostni zakonodaji, medtem ko je vprašanje vezanosti nacionalnega sodišča na odločbe nacionalnega oziroma nacionalnih uradov, pristojnih za konkurenco, zaenkrat prepuščeno nacionalnim zakonodajam držav članic. V nadaljevanju zato ločeno obravnavam institut vezanosti nacionalnega sodišča na odločbo Evropske komisije in institut vezanosti nacionalnega sodišča na odločbo nacionalnega urada za varstvo konkurence, kakor je urejen v ZPOmK-1.

---

³ S tem torej niso mišljeni postopki sodnega nadzora nad izvršilno vejo oblasti, kot je na primer upravni spor zoper odločbo urada za varstvo konkurence.

2. Vežanost nacionalnega sodišča na odločbe Evropske komisije

Institut vežanosti nacionalnega sodišča na odločbe Evropske komisije ureja:

- določba prvega odstavka 16. člena Uredbe 1/2003,
- sodna praksa Sodišča Evropskih skupnosti (v nadaljevanju SES),
- Obvestilo Komisije o sodelovanju med Komisijo in nacionalnimi sodišči držav članic EU pri uporabi 81. in 82. člena PES (v nadaljevanju *Obvestilo*),⁴
- določba drugega odstavka 62. člena ZPOmK-1.

2.1. Ureditev v skupnostni zakonodaji

V zvezi s sodno prakso SES kot pravnim virom velja opozoriti predvsem na sodbo v zadevi *Delimitis*,⁵ kjer se je SES prvič dotaknilo vprašanja razmerja med postopkom pred Evropsko komisijo in njeno odločbo na eni strani ter postopkom pred nacionalnim sodiščem na drugi, in sodbo v zadevi *Masterfoods*,⁶ kjer je SES pravzaprav oblikovalo sam institut vežanosti nacionalnega sodišča na odločbo Evropske komisije. Bistvo te sodbe je tudi povzeto v določbi prvega odstavka 16. člena Uredbe 1/2003,⁷ ki jo podrobneje obravnavam v nadaljevanju.

Uvodoma velja poudariti, da se določba prvega odstavka 16. člena Uredbe 1/2003 nanaša le na postopke, ko nacionalna sodišča uporabljajo *pravila skupnostnega antitrusta*, ko torej odločajo o sporazumih, sklepkih ali usklajenih ravnanjih na podlagi 81. člena PES oziroma o ravnanjih na podlagi 82. člena PES. V grobem lahko povzamemo, da določba prvega odstavka 16. člena Uredbe 1/2003 nacionalnemu sodišču:

1. prepoveduje sprejetje odločitve, ki je v nasprotju s sprejeto odločbo Evropske komisije,
2. nalaga, da se izogiba odločitvam, ki bi nasprotovale odločbi, ki jo namerava sprejeti Evropska komisija v že začetem postopku,
3. poleg tega pa določa, da ta obveznost ne posega v pravice in obveznosti nacionalnega sodišča, da na SES naslovi predhodno vprašanje o veljavnosti in razlagi skupnostnega prava iz 234. člena PES.

⁴ Gre za nezavezujoči pravni vir, objavljen v OJ C 101/54.

⁵ Zadeva C-234/89 Sergios Delimitis proti Henninger Bräu AG, [1991], ECR I-935.

⁶ Zadeva C-344/98 Masterfoods Ltd. in HB Ice Cream Ltd., [2000], ECR I-11369.

⁷ To izhaja tudi iz preambule k Uredbi 1/2003, ki v 22. točki pravi: »Za zagotavljanje skladnosti z načeli pravne varnosti in enotne uporabe pravil konkurence Skupnosti in sistemu vzporednih pristojnosti se je treba izogibati sprejemanju nasprotujočih si odločb. Zato je treba v skladu s sodno prakso Sodišča (poudarek M. S.) pojasniti učinke odločb Komisije in postopkov na sodiških in organih, pristojnih za konkurencu v državah članicah. Zavezujoče odločbe, ki jih sprejme Komisija, ne vplivajo na pooblastilo sodišč in organov, pristojnih za konkurencu v državah članicah, za uporabo členov 81 in 82 Pogodbe.«

Določba prvega odstavka 16. člena Uredbe 1/2003 torej obravnava dve situaciji:

- a) situacijo, ko je Evropska komisija že sprejela odločbo, nacionalno sodišče pa o tem še ni odločilo in
- b) situacijo, ko v času odločanja Evropska komisija še ni odločila, vendar pa je v isti zadevi že začela postopek.

2.1.1. *Vežanost nacionalnega sodišča na že sprejeto odločbo Evropske komisije*

Iz besedila prvega odstavka 16. člena Uredbe 1/2003 izhaja, da nacionalna sodišča, ko odločajo o sporazumih, sklepih ali usklajenih ravnanjih v skladu z 81. členom PES ali ravnanjih v skladu z 82. členom PES, ne morejo sprejeti odločitev, ki so v nasprotju s sprejeto odločbo Evropske komisije. Ali to pomeni, da nacionalno sodišče o obstoju kršitve 81. ali 82. člena PES ne sme odločiti drugače, kot je *že odločila* Evropska komisija? Pozitiven odgovor na to vprašanje bi pomenil veliko omejitev za nacionalna sodišča, predvsem pa bi absolutna prepoved sprejemanja odločitev v nasprotju z odločbo Evropske komisije nasprotovala načelu decentraliziranega uveljavljanja skupnostnega antitrusta. Dejansko bi pomenila, da nacionalna sodišča, čeprav pristojna za uporabo 81. in 82. člena PES,⁸ pri uporabi teh določb niso neodvisna in torej teh določb ne morejo in ne smejo uporabljati samostojno. Stroga vežanost na odločbo Evropske komisije kot organa izvršilne veje oblasti pa bi utegnila pomeniti tudi poseg v neodvisnost sodstva.

In dejansko vsebina prepovedi iz prvega odstavka 16. člena Uredbe 1/2003 ne gre tako daleč, da bi nacionalnemu sodišču absolutno prepovedovala sprejetje odločitve v nasprotju z odločbo Evropske komisije. To izhaja tako iz sodbe SES v zadevi *Masterfoods* kot tudi iz *Obvestila*, kjer je Evropska komisija, upoštevajoč relevantno sodno prakso, pojasnila, kako morajo nacionalna sodišča postopati v primerih, ko obravnavajo zadevo, v kateri je Evropska komisija že sprejela odločbo. Osnovno pravilo pri tem je, da je s sprejetjem odločbe Evropske komisije nacionalno sodišče na to odločbo *vežano*, in to vse dotlej, dokler odločba Evropske komisije velja. O veljavnosti slednje pa lahko odločata le Sodišče prve stopnje (v nadaljevanju: SPS) in SES v postopku na podlagi ničnostne tožbe iz 230. člena PES oziroma SES v postopku predhodnega odločanja iz 234. člena PES.

V skladu s tem *Obvestilo* v postopku pred nacionalnim sodiščem predvideva dve možni procesni situaciji, in sicer (a) procesno situacijo, ko nacionalno sodišče na SES naslovi predhodno vprašanje o veljavnosti odločbe Evropske komisije, in (b) procesno situacijo, ko je odločba

⁸ Pristojnost nacionalnih sodišč za uporabo 81. in 82. člena PES je posledica neposrednega učinka teh dveh določb, torej pravice posameznika, da se na ti določbi skupnostnega prava sklicuje v postopku pred nacionalnim sodiščem. Pri tem velja pojasniti, da sta neposreden učinek sprva imeli le določbi prvega odstavka 81. člena in 82. člena PES, od uveljavitve Uredbe 1/2003 pa ima neposreden učinek tudi določba tretjega odstavka 81. člena PES.

Evropske komisije v času odločanja nacionalnega sodišča predmet ničnostne tožbe iz 230. člena PES.

a) Predhodno vprašanje o veljavnosti odločbe Evropske komisije

Glede na to, da je v skladu s točko b) prvega odstavka 234. člena PES lahko predmet predhodnega odločanja tudi vprašanje o veljavnosti akta institucij Skupnosti, kar odločba Evropske komisije nedvomno je, lahko nacionalno sodišče s ciljem doseči razveljavitev odločbe Evropske komisije na SES naslovi predhodno vprašanje o veljavnosti sporne odločbe. S tem v zvezi se zastavlja vprašanje, *ali je dopustno predhodno vprašanje o veljavnosti odločbe Evropske komisije tudi v primeru, ko stranka nacionalnega postopka zoper odločbo Evropske komisije v zakonitem dvomesečnem roku ni vložila ničnostne tožbe,*⁹ čeprav je imela za to potrebno aktivno legitimacijo, v postopku pred nacionalnim sodiščem pa zatrjuje, da je odločba Evropske komisije nezakonita. S tem vprašanjem se je SES že ukvarjalo v postopku predhodnega odločanja v zadevi *TWD Textilwerke Deggendorf*,¹⁰ kjer je nemško upravno sodišče postavilo vprašanje o veljavnosti odločbe Evropske komisije o državni pomoči. SES je odločilo, da v takšnih primerih predhodno vprašanje ni dopustno, saj bi se z dopustitvijo predhodnega vprašanja stranki omogočilo, da izigra določbo o prekluzivnem roku za vložitev ničnostne tožbe. Logično se tako zastavlja vprašanje, ali se bo ta sodna praksa uporabila tudi v primeru odločbe Evropske komisije na podlagi 81. in 82. člena PES. Teorija ponekod zastopa stališče, da bo temu tako,¹¹ medtem ko se sama nagibam k stališču, da je odgovor na to vprašanje nikalen. Upoštevati je namreč treba, da je v zadevi *TWD Textilwerke Deggendorf* vendarle šlo za odločbo s področja državnih pomoči, kjer je Evropska komisija edina pristojna odločati o tem, ali je priglašena državna pomoč skladna s skupnostnim pravom. V tej zadevi je bila namreč predmet presoje zakonitost odločbe zveznega ministra za gospodarstvo, ki je na podlagi odločbe Evropske komisije preklical podeljeno državno pomoč, pri čemer pa nemško sodišče ni bilo upravičeno presojati skladnosti priglašene državne pomoči s skupnostnim pravom. Situacija je drugačna v primeru skupnostnega antitrusta, kjer so tako Evropska komisija kot tudi nacionalna sodišča pristojna presojati, ali je neko ravnanje v skladu z določbo 81. ali 82. člena PES ali ne. Ker je torej uporaba 81. in 82. člena PES tudi v pristojnosti nacionalnega sodišča, mora imeti slednje tudi v primerih, ko stranka odločbe Evropske komisije ni pravočasno izpodbijala, samo pa dvomi v njeno zakonitost, možnost samostojno odločati o uporabi 81. in 82. člena PES in zato možnost tudi v takšni situaciji na SES nasloviti predhodno vprašanje o veljavnosti

⁹ Pri tem zgolj pojasnilo, da je v skladu z določbo petega odstavka 230. člena PES postopek sodnega nadzora nad zakonitostjo aktov iz prvega odstavka 230. člena PES dopustno sprožiti le v prekluzivnem roku dveh mesecev od objave akta ali od dneva njegovega uradnega obvestila naslovniku. Zamuda tega roka ima za posledico izgubo pravice do vložitve ničnostne tožbe.

¹⁰ Zadeva C-188/92 TWG Textilwerke Deggendorf, GmbH, in Zvezna Republike Nemčija [1994] ECR I-833.

¹¹ Glej Assimakis P. Komninos: Effect of Commission decisions on Private Antitrust Litigation: Setting the Story Straight, CMLR [2007], stran 1406.

odločbe Evropske komisije. Sicer pa bo dilema o dopustnosti predhodnega vprašanja v primeru neizpodbijane odločbe Evropske komisije gotovo kmalu odpravljena z judikaturou SES.

b) Ničnostna tožba, katere predmet je odločba Evropske komisije

V primeru, ko je odločba Evropske komisije v času odločanja nacionalnega sodišča predmet ničnostne tožbe iz 230. člena PES in je odločitev v sporu pred nacionalnim sodiščem odvisna prav od veljavnosti te odločbe, mora nacionalno sodišče v skladu z *Obvestilom* prekiniti postopek in počakati na končno odločbo skupnostnih sodišč v postopku na podlagi ničnostne tožbe *ali* na SES nasloviti predhodno vprašanje o veljavnosti sporne odločbe Evropske komisije. V tem primeru ima torej nacionalno sodišče možnost izbire in postopek na podlagi ničnostne tožbe *nima* prednosti pred postopkom predhodnega odločanja. Tudi v teh specifičnih okoliščinah, ko se dejansko o isti zadevi, to je o veljavnosti odločbe Evropske komisije, že odloča v drugem postopku pred skupnostnim sodiščem, je torej nacionalnemu sodišču zagotovljena pravica, da uporabi postopek predhodnega odločanja.

Glede na povedano lahko povzamemo, da nacionalno sodišče, ko odloča v zadevi, o kateri je Evropska komisija že sprejela odločbo, dejansko ni podrejeno Evropski komisiji kot organu izvršilne veje oblasti, temveč Sodišču Evropskih skupnosti, ki je edini organ sodne veje oblasti, ki lahko presoja veljavnost odločb Evropske komisije. Nacionalno sodišče torej na odločbo Evropske komisije ni vezano pozitivno in neposredno, temveč je nanjo vezano le negativno in posredno prek intervencije SES, na katerega lahko nacionalno sodišče v skladu z 234. členom PES kadarkoli naslovi predhodno vprašanje. Ali drugače, odločitev o tem, ali naj nacionalno sodišče sledi administrativni odločbi Evropske komisije, ni odvisna toliko od dejstva, da je odločbo sprejela Evropska komisija, temveč predvsem od dejstva, da je to odločbo Evropske komisije kot veljavno potrdilo SES.

2.1.2. Postopanje nacionalnega sodišča v primeru, ko je Evropska komisija že začela postopek

V primeru, ko je Evropska komisija že začela postopek, vendar v zadevi še ni odločila, se mora nacionalno sodišče v skladu z Uredbo 1/2003 izogibati odločitvam, ki bi nasprotovale odločbi, ki jo namerava sprejeti Evropska komisija. O začetem postopku pred Evropsko komisijo bo nacionalno sodišče najpogosteje obvestila ena od pravnih strank, vendar pa se lahko nacionalno sodišče o tem tudi uradno prepriča tako, da na Evropsko komisijo naslovi vprašanja, kot so: (a) ali je Evropska komisija že začela postopek glede istega sporazuma, sklepa ali ravnanja, (b) kako postopek napreduje in (c) kolikšna je verjetnost, da bo Evropska komisija izdala odločbo v zadevi. V skladu z načelom lojalnega sodelovanja iz 10. člena PES bo Evropska komisija nacionalnemu sodišču posredovala odgovore na ta vprašanja.¹²

¹² Glej tudi *Delimitis*, 53. točka.

Tudi v teh okoliščinah se kot najboljša praksa priporoča, da nacionalno sodišče prekine postopek in počaka na odločitev Evropske komisije. Za primere, ko je zadeva predmet postopka pred nacionalnim sodiščem, hkrati pa tudi predmet že začetega postopka pred Evropsko komisijo, se je slednja v svojem *Obvestilu* zavezala, da bo zadevo obravnavala prednostno. S trenutkom izdaje odločbe Evropske komisije za nacionalno sodišče nastopi procesna situacija, ki smo jo obravnavali prej: Evropska komisija je v zadevi že sprejela odločbo, na katero je nacionalno sodišče vezano. Vendar pa dejstvo, da je Evropska komisija v zadevi izdala odločbo, ne pomeni nujno tudi razloga za nadaljevanje prekinjenega postopka. Razlog za prekinitev postopka bo namreč še vedno podan, če bo prizadeta stranka odločbo Evropske komisije izpodbijala pred skupnostnimi sodišči, nacionalno sodišče pa se bo odločilo počakati na izid sodnega postopka. Seveda pa se lahko nacionalno sodišče v zadevi odloči sprožiti postopek predhodnega odločanja, kar bo tudi razlog za prekinitev postopka.

Dejstvo, da je Evropska komisija v zadevi že začela postopek, ne pomeni nujno razloga za prekinitev postopka pred nacionalnim sodiščem. Evropska komisija namreč v svojem *Obvestilu* dopušča tudi situacijo, ko nacionalno sodišče ne dvomi o vsebini predvidene odločbe Evropske komisije, in situacijo, ko je Evropska komisija že odločala v podobnih zadevah. V teh primerih lahko nacionalno sodišče v zadevi odloči v skladu s predvideno odločitvijo ali prejšnjo odločbo Evropske komisije, ne da bi mu bilo treba na Evropsko komisijo naslavljati vprašanja o stanju postopka ali čakati na odločbo Evropske komisije.

Pri tem velja opozoriti, da je v smislu določbe prvega odstavka 16. člena Uredbe 1/2003 nacionalno sodišče vezano le na odločbe, s katerimi Evropska komisija v skladu s prvim odstavkom 7. člena iste uredbe *ugotovi*, da gre za kršitev 81. ali 82. člena PES. Ni pa nacionalno sodišče vezano na t. i. odločbe o zavezah, ki jih Evropska komisija sprejme v skladu s prvim odstavkom 9. člena Uredbe 1/2003. V teh primerih gre za situacijo, ko Evropska komisija zgolj *namerava* sprejeti odločbo, ki zahteva odpravo kršitve, ker pa obravnavana podjetja ponudijo zaveze za odpravo teh kršitev, Evropska komisija v odločbi o zavezah niti ne ugotavlja, ali je šlo za kršitev 81. ali 82. člena PES.¹³ Prav tako se določba prvega odstavka 16. člena Uredbe 1/2003 ne nanaša na odločbe, s katerimi Evropska komisija zavrne pritožbe, ker na podlagi informacij, s katerimi razpolaga, ni zadostne podlage za ukrepanje (7. člen Uredbe 773/2004),¹⁴ saj s temi odločbami Evropska komisija sploh ne odloča o kršitvah 81. ali 82. člena PES. Slednje izhaja tudi iz sodbe v zadevi *Casper Koelman*, kjer je SPS razložilo, da *ocena Komisije v odločbi, s katero je zavrnila pritožbo, ne preprečuje nacionalnemu sodišču, ki bo odločalo o skladnosti sporazuma z določbo 81. člena PES, da bi na podlagi predloženih dokazov ugotovilo ničnost teh sporazumov.*¹⁵

¹³ Glej tudi 13. točko preambule k Uredbi 1/2003.

¹⁴ Uredba Komisije (ES) št. 773/2004 z dne 7. aprila 2004 v zvezi z vodenjem postopkov Komisije v skladu s členoma 81 in 82 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (OJ L 123/18).

¹⁵ Zadeva T-575/93 Casper Koelman proti Evropski komisiji [1996] ECR II/00001, 41. in 42. odstavek.

2.2. Ureditev v ZPOMK-1

Med pravnimi viri, ki urejajo vprašanje vezanosti nacionalnega sodišča na odločbe Evropske komisije, smo omenili tudi določbo drugega odstavka 62. člena ZPOMK-1, ki se glasi:

Če je bila škoda povzročena s kršitvijo 6. ali 9. člena tega zakona ali 81. ali 82. člena Pogodbe o Evropski skupnosti, je sodišče vezano na pravnomočno odločbo o ugotovitvi obstoja kršitve urada in Evropske komisije. Ta obveznost ne posega v pravice in obveznosti na podlagi 234. člena Pogodbe o Evropski skupnosti.

Določba slovenskega pravnega reda lahko po naravi stvari ureja le vprašanje vezanosti slovenskih sodišč na odločbe organov izvršilne veje oblasti, ki v okviru svojih pristojnosti ugotavljajo obstoj kršitev pravil antitrusta. Ta določba po eni strani celovito ureja vprašanje vezanosti slovenskega sodišča, saj določa tako vezanost na odločbe Urada Republike Slovenije za varstvo konkurence kot tudi vezanost na odločbe Evropske komisije. Po drugi strani pa je domet te določbe ožji, saj je vezanost slovenskega sodišča na odločbe o ugotovitvi obstoja kršitev 6. ali 9. člena ZPOMK-1 ali 81. ali 82. člena PES omejena le na t. i. odškodninske spore ali natančneje: spore, kjer je škoda posledica kršitve nacionalnih ali skupnostnih pravil antitrusta.

Glede na to, da je vprašanje vezanosti nacionalnega sodišča in s tem tudi slovenskega sodišča na odločbe Evropske komisije že urejeno v določbi prvega odstavka 16. člena Uredbe 1/2003, se logično postavlja vprašanje razmerja med skupnostno in nacionalno ureditvijo. Pri tem ni odveč spomniti, da je v skladu z drugim odstavkom 249. člena PES uredba ukrep splošne veljavnosti, v celoti zavezujoča in neposredno uporabljiva v vseh državah članicah Evropske skupnosti (v nadaljevanju: ES), zaradi česar uredba ni treba in se je celo ne sme prenašati v nacionalno zakonodajo.¹⁶ Na prvi pogled se zdi, da je slovenski zakonodajalec z ureditvijo vprašanja vezanosti slovenskega sodišča na odločbe Evropske komisije v drugem odstavku 62. člena ZPOMK-1 storil prav to: določbo prvega odstavka 16. člena uredbe je (delno) prenesel v slovenski pravni red, pri čemer je izrecno določil, da je slovensko sodišče vezano na pravnomočno odločbo Evropske komisije, in dodal, da ta obveznost ne posega v pravice in obveznosti na podlagi 234. člena PES. Ne da bi se spuščali v vprašanje skladnosti slovenske ureditve s skupnostnim pravom, menim, da bodo morala slovenska sodišča, ko se bodo ukvarjala z institutom vezanosti na odločbe Evropske komisije, v skladu z načelom primarnosti skupnostnega prava dati prednost določbi prvega odstavka 16. člena Uredbe 1/2003 in na tej podlagi izoblikovani sodni praksi pred določbo drugega odstavka 62. člena ZPOMK-1. Slednja bo torej v slovenski zakonodaji učinkovala zgolj kot neke vrste pedagoški napotek, da je slovensko sodišče vezano ne le na odločbe Urada za varstvo konkurence, temveč tudi odločbe Evropske komisije.

¹⁶ Primerjaj zadevo C-34/73 Variola proti Amministrazione delle Finanze [1973] ECR 981, 10. točka.

3. Vežanost nacionalnega sodišča na odločbe Urada za varstvo konkurence

Vežanost nacionalnega sodišča na odločbe nacionalnih organov, pristojnih za konkurencu, zaenkrat še ni predmet urejanja na ravni Evropske skupnosti, je pa to vprašanje deloma urejeno v slovenski zakonodaji, in sicer v že omenjeni določbi drugega odstavka 62. člena ZPOmK-1. Predvsem velja poudariti, da je slovensko sodišče vežano le na odločbe domačega urada za varstvo konkurence, torej Urada RS za varstvo konkurence (v nadaljevanju: UVK), ne pa tudi na odločbe uradov za varstvo konkurence drugih držav članic. V primerjavi z ureditvijo vežanosti nacionalnega sodišča na odločbe Evropske komisije je vežanost na odločbe UVK določena ožje, saj se nanaša zgolj na odškodninske spore.¹⁷ Pomembno razliko pomeni tudi rešitev, da je slovensko sodišče vežano *zgolj* na pravnomočno odločbo UVK, medtem ko iz določbe ZPOmK-1 ne izhaja, kako mora sodišče postopati v primeru, ko je UVK že začel postopek v zvezi z ugotavljanjem kršitve pravil antitrusta, ni pa še prišlo do pravnomočne odločitve v zadevi.¹⁸

V zvezi z vprašanjem vežanosti slovenskega sodišča na odločbe UVK morda ni odveč poudariti, da je sodišče vežano le na tiste odločbe, s katerimi UVK *ugotovi obstoj kršitve* 6. ali 9. člena ZPOmK-1 ali 81. ali 82. člena PES, torej na odločbe iz prvega odstavka 37. člena ZPOmK-1. Podobno kot v primeru vežanosti nacionalnega sodišča na odločbe Evropske komisije, pa sodišče ni vežano na sklep o ustavitvi postopka iz prvega odstavka 40. člena ZPOmK-1, ki ga UVK izda, če v postopku *ne ugotovi* kršitve določb 6. ali 9. člena ZPOmK-1 ali 81. ali 82. člena PES, in tudi ne na odločbo o zavezah iz tretjega odstavka 39. člena ZPOmK-1, saj iz takšne odločbe izhaja le verjetnost kršitve določb 6. ali 9. člena ZPOmK-1 ali 81. ali 82. člena PES. Ker v zadnjih dveh primerih sodišče ni vežano na odločbo UVK, bo pravdna stranka vselej lahko zatrjevala in dokazovala, da je nasprotna stranka kršila določbe nacionalnega ali skupnostnega antitrusta, sodišče pa bo moralo te njene trditve obravnavati.

Iz določbe drugega odstavka 62. člena ZPOmK-1 izhaja, da je v primeru, ko je škoda posledica kršitve pravil antitrusta, sodišče *vežano na pravnomočno odločbo o ugotovitvi obstoja kršitve* s strani UVK. Na prvi pogled se zdi, da ZPOmK-1 določa *pozitivno* in *neposredno* vežanost sodišča na pravnomočno odločbo UVK, vendar pa temu vselej ni tako. Drugi del določbe drugega odstavka 62. člena ZPOmK-1 namreč določa, da ureditev vprašanja vežanosti na

¹⁷ Ne nanaša pa se na spore, kjer se stranka na primer sklicuje na ničnost pogodbe ali pogodbenega določila, ki je v nasprotju s 6. členom ZPOmK-1 ali 81. členom PES.

¹⁸ Tukaj se ponuja analogna uporaba pravil o postopanju nacionalnega sodišča v primeru, ko je Evropska komisija že začela postopek.

pravnomočno odločbo UVK ne posega v pravice in obveznosti na podlagi 234. člena PES. S tega vidika je treba v določbi drugega odstavka 62. člena ZPOmK-1 ločiti dve situaciji:

a) Prva je situacija, ko je škoda povzročena s kršitvijo 6. ali 9. člena ZPOmK-1. V tem primeru gre za kršitev *nacionalnih* pravil antitrusta, za razlago katerih je pristojno le nacionalno sodišče, ne pa tudi SES, zato tukaj tudi ni mogoče uporabiti postopka iz 234. člena PES. Za te primere tako dejansko velja pozitivna in neposredna vezanost sodišča na odločbo UVK o ugotovitvi obstoja kršitve 6. ali 9. člena ZPOmK-1.

b) Druga pa je situacija, ko je škoda posledica kršitve 81. ali 82. člena PES. Ti določbi sta del skupnostnega prava in ju poleg nacionalnih sodišč razlaga tudi SES v postopku predhodnega odločanja na podlagi 234. člena PES. Glede na besedilo drugega odstavka 62. člena ZPOmK-1, da vezanost na odločbo UVK ne posega v pravice in obveznosti na podlagi 234. člena PES, ima slovensko sodišče pravico, v primeru iz tretjega odstavka 234. člena PES pa celo dolžnost, da se v primeru dvoma o razlagi skupnostnega prava na SES obrne s prošnjo za predhodno odločanje. V teh okoliščinah mora sodišče imeti tudi možnost uporabiti razlago, ki jo je SES podalo v odločbi, izdani na podlagi predhodnega vprašanja. To pa lahko privede do situacije, da bo sodišče odločilo v nasprotju s pravnomočno odločbo UVK. V takšnih okoliščinah tako ni mogoče govoriti o neposredni vezanosti sodišča na pravnomočno odločbo UVK. Ta vezanost je zgolj posredna, saj je sodišče na pravnomočno odločbo UVK vezano le v primerih, ko je pravilnost uporabe skupnostnega prava v pravnomočni odločbi UVK potrdilo tudi SES.

V zvezi s tem pa lahko nastane tudi situacija, ko sodišče sicer razpolaga s pravnomočno odločbo UVK o ugotovitvi obstoja kršitve 81. ali 82. člena PES, vendar pa si je na podlagi *jasne sodne prakse SES* ustvarilo mnenje, da UVK določb 81. ali 82. člena PES ni uporabil pravilno. V teh okoliščinah postavitve predhodnega vprašanja ni smiselna, saj SES takšnega vprašanja glede na doktrino *acte claire* ne bi dopustilo. Tukaj bi veljalo določbo drugega odstavka 62. člena ZPOmK-1 v delu, ki določa, da institut vezanosti na pravnomočno odločbo ne posega v pravice in obveznosti po 234. členu PES, razlagati tako, da se nanaša tudi na primere, ko bi sicer sodišče lahko postavilo vprašanje, vendar pa to ni potrebno, ker o vsebini predhodnega vprašanja že obstaja sodna praksa SES. Takšno ekstenzivno razlago bi veljalo opreti na sam namen instituta vezanosti sodišča na odločbe UVK o ugotovitvi obstoja kršitve 81. ali 82. člena PES, ki je med drugim tudi v zagotovitvi enotne uporabe pravil skupnostnega antitrusta. Če takšna razlaga sodišča ne bi prepričala, mu bo gotovo stranka, ki ji je v interesu, da sodišče drugače odloči o uporabi 81. ali 82. člena PES, predlagala, da na SES naslovi vprašanje, ali je s skupnostnim pravom skladna nacionalna ureditev, ki sodišče pri uporabi 81. in 82. člena PES veže na pravnomočno odločbo UVK, čeprav obstaja jasna sodna praksa SES o nasprotnem.

4. Sklep

Sklenem lahko, da institut vežanosti nacionalnega sodišča na odločbe Evropske komisije iz prvega odstavka 16. člena Uredbe 1/2003 in institut vežanosti nacionalnega sodišča na odločbe UVK iz drugega odstavka 62. člena ZPOmK-1 nista le sredstvo, ki olajšuje delo pravnemu sodišču, ko odloča o sporazumih, sklepih in usklajenih ravnanjih iz 81. člena PES ali 6. člena ZPOmK-1 ali o ravnanjih iz 82. člena PES ali 9. člena ZPOmK-1, temveč predvsem sredstvo za zagotovitev enotne uporabe pravil skupnostnega in nacionalnega antitrusta, sredstvo za odpravljanje morebitnih neskladnosti med odločbami izvršilne in sodne veje oblasti in ne nazadnje sredstvo za zagotavljanje spoštovanja načela pravne varnosti. In tako ga je treba tudi razlagati.